

Rakety, radar, referendum.

psáno pro BL v březnu 2007, zveřejněno

Diskuze o americké raketové základně na českém území připoměla chybějící institut všeobecného referenda. Snaha o jeho zakotvení v našem právním řádu je bojem o důležitou kótu v dlouhodobé válce mezi demokracií a všelijak maskovanými zastánci totalitní vlády elit. Poznáte je všude podle vlastností vskutku náležejících hrdinům - nadměrně vyvinutého ega, nedostatku pokory a neschopnosti akceptovat sebe jako rovnocennou část lidského společenství.

Je jedno, vyplývá-li pocit nadřazenosti jednotlivce z inteligence, bohatství, politické moci, či třeba z účasti v boji proti globalizaci nebo za zelenou budoucnost. Mocní věří, že jsou schopnější a předurčenější. Aktivisté si myslí, že jsou předvídatější a nepoddajnější. Disidenti se považují za odvážnější a moudřejší. Bohatí prostě ví, že mají privilegia vždy a všude. Všichni dohromady, přesvědčení o své neobyčejnosti, nemohou unést, že by o nich měla rozhodovat ulice.

Požadavek přímého podílu občana na vládě formou referenda je ale aktuálnější než kdy jindy. Společenství ducha zahrnující v minulosti skoro výhradně lidské jedince se dnes obohacuje o nové členy, výstižně zvané právnické osoby. Obchodní společnosti (ale také třeba neziskové organizace) představují jiný, nelidský typ inteligence. Jakkoli jsou jejich mysli složeny z lidských buněk, jejich chování nelze odvodit jako algebraický produkt těchto částí.

Korporace jsou ve své podstatě nesmrtelné, vysoce inteligentní bytosti z nichž konkurenční prostředí a finanční kapitál vytvořily nelítostné a nenasystné predátory. Smyslem jejich existence je růst skrze pohlcení nebo likvidaci protivníka. Nemají za sebou dětství, výchovu k morálce, nevěří v Boha, nemají city, nemohou milovat. Z lidských vlastností jim zbývá jen psychoza davu. Používají sice různých mimikrů (PR, charita, morální kodexy) aby se učinili lidštějšími, ale nemohou jinak než zůstat šelmami.

Mají obrovské finanční možnosti, vysoce efektivní mechanismy zpracování informací, vojensky organizované plánování a veskrze racionální rozhodování. Když právě nebojují o přežití, jsou náchylné tolerovat lidskou hru na demokracii. Naše posedlost volbami představuje potřebné odreagování lidských biologických potřeb a navíc generuje vyškolené, flexibilní, spolupracující jedince - profesionální politiky.

Karel Hvížďala to s kouzlem nechtěného popsal ve své definici občana (časopis Reflex): *"Občan je hrdý člověk, který má za povinnost dodržovat ústavu a zákony země v níž žije, a stát se dle této dohody stará o jeho bezpečnost jak vnější tak vnitřní, sociální zabezpečení atd. Vytváří sociální síť, která má pomoci v nouzi. Tato pravidla musí být pevná a jen v období voleb se korigují. O korekturách těchto starostí, jež občané delegují na stát, se rozhoduje každé čtyři roky ve volbách. Režim se nemění. K této dohodě mezi občanem a státem dochází proto, aby měl občan klid na práci a mohl se na ní soustředit."*

Odhlédneme-li od toho, že dnes můžeme volit tak mezi kánětem s modrým peříčkem a poštolkou s červeným peříčkem, je myšlenka na první pohled přitažlivá - přinejmenším pro některé občany. Poslušnost a klid za jistotu a blahobyt. Soukromí a bezstarostnost za dobrou práci. Zní to povědomě, že. Ale stejně jako tehdy, i dnes jsou to jen plané sliby.

Do jednadvacátého století jsme nevstoupili sami. S námi vpochodoval do nového milénia příznak světové krize. Krize, jejíž jednou svalnatou nohou je nedostatek téměř všech přírodních zdrojů a devastace prostředí, druhou pak rychlé mizení oblastí nižších výrobních nákladů, nedostatek nových trhů a dalších komparativních výhod, prostě všeho, co prezentuje energii pohánějící kola

finančního kapitalismu.

Dohoda s občanem, který se zavazuje bezmyšlenkovitě legitimovat vládu elity výměnou za život v dostatku až do smrti by byla snad možná na planetě stokrát větší než ta naše. Na planetě, kde je nedozírně mnoho nenáročných domorodců. Nesní se jim o dobrodiní civilizace, zato se každý den koupou v ropě a jejich děti si hrají s valouny zlata poblíž jezírek průzračně čisté vody. A všichni dohromady touží pracovat pro bílého pána.

Na planetě Zemi, kde v roce 2007 osmdesát procent zdrojů spotřebová necelá šestina obyvatel planety a kde ve frontě na zbytek stojí miliardy v Číně, Indii, Latinské Americe a už i v Africe, je to v lepším případě pitomost, v horším vědomá a cílená mystifikace.

Akcioví predátoři vycítili přicházející katastrofu dlouho před lidmi. Připravují se na tvrdý boj. Každé klopýtnutí se rovná likvidaci. Neukázně, nepředvídatelní lidé jsou v nastávajícím boji přítěží. Protože ale pojmy jako svoboda a demokracie, jakkoli nenaplněné, představují pro lidi posvátnou mantru a jejich verbální napadení snižuje produktivitu, není možno postupovat přímo. Nutno použít obchvatu.

Vysvětlují nám tedy, jaký skvělý trik je zastupitelská demokracie. Především v otázkách bezpečnosti státu nemáme prý našim imunizovaným zastupcům mluvit do práce. Lepší je nechat vše na poslanci Melčákovi, případně na poradcích a expertech.

Je třeba jim říci, že to snad platí při rozhodování, zda hlaveň tanku má být ohnuta vlevo nebo v pravo. Ale základní politická rozhodnutí ovlivňující bezpečnost nás a našich dětí není možno ponechávat na Tvrdíkovi, ani na Dalíkovi. Ani na lidech, kteří (poté co nevyšla výmluva na NATO a EU) drží ministerstva a krok, hlasující proti referendu, takto základu jejich volebního programu.

K nevíře ve funkčnost našich zastupitelů dochází stále více obyvatel české kotliny. Proto se připravují účinnější metody vládnutí. Nejlepší cestou k odstranění poddanských svobod byla vždy a je i dnes - válka. Jsme-li ve válce, musí demokratické mechanismy stranou, že. Bezpečnost především.

Poté co Sovětský svaz zrádně zkolaboval, je vytvářena a cvičena chiméra terorismu. Občanské svobody jsou vyměňovány za vlastenectví. Víra v Boha je přetavována v důvěru vládním specialistům. Naše schopnost rozhodovat a rozhodovat se ve věcech společenství je (a bude stále více) popírána. Nemáme totiž dostatek specializovaného vzdělání, nemáme dostatek rozhledu, nemáme dostatek informací, máme příliš informací a nevyznáme se v nich, nejsme kvalifikovaní, nemáme legitimitu.

A proto: více dozoru, více sledování rovná se více kázně, více poslušnosti. To vše už tady bylo, můžete říci. Ale pozor. Nikdy s tak dokonalým technickým vybavením, nikdy s tak výkonnými počítači. Nikdy s umělou inteligencí. Kvantita přerostla v novou kvalitu (kdyby ještě platila dialektika).

Spoustě lidí to nevadí - prostě považují za důležitější svůj vnitřní život, svou rodinu, své záliby. Ale věci se mají tak, že chybí-li v systému účinné zpětné vazby, tvořené myslícími občany, stane se dříve nebo později nestabilním s tendencí katastroficky se transformovat nebo zaniknout. To se bohužel časem dotkne všech, nejen těch v Iráku.

Chceme-li zachovat občanům tohoto státu a této planety alespoň naději na přežití, musíme bojovat za každý prvek demokracie, který umožní přesunout rozhodování na všech stupních na obyčejné lidi bez ohledu na to, k čemu jsou nebo nejsou kvalifikovaní, bez ohledu na to odkud pochází jejich babička a jaké mají IQ. Jeden člověk, jeden hlas.

Referendum samo věci nespasí. Je zjevné, že nemůže řešit problémy typu "jak". Nerozhodne zda operovat, nebo dávat zábaly. Referendum je ale efektivním

pomocníkem v situacích, kde může být položena srozumitelná otázka, na kterou existuje odpověď - ano, ne. A to je zjevně náš brdský případ, protože otázka "souhlasíte, s tím, aby na území České republiky byla umístěna vojenská základna Spojených států amerických" je jasná a zodpověditelná.

Funkující institut celostátního referenda o vskutku důležitých otázkách reprezentuje důležitý signál o tom že přetrvává možnost změny směrem k obnovení demokratických mechanismů. Není sice na škodu vést diskuzi o tom jak se bude vyvíjet strategická rovnováha v příštích dvaceti letech. Je také vždy dobré chtít na vládě víc technických informací - i když bychom měli rozumět tomu, že některé vojenské údaje se nezveřejňují. Ale pro referendum není důležité, který prognostik má větší pravdu. A nechť spánembohem zůstane utajeno kolik budou mít Američané v Brdech latrín. Podstatné je to referendum.

Je třeba požadovat právo občanů rozhodnout, rozhodnout se na základě informací, které si seženeme, protože jsme dospělí, umíme číst, umíme rozlišovat a kolem nás vede informační dálnice. Nebo usoudíme, že je nepotřebujeme. Třeba proto, že se rozhodujeme srdcem jako pánové Havel a Vondra. Nezáleží na tom, jsme-li pro nebo proti americké základně. Zkusme být společně pro referendum. Pro své právo. Přestože nás politici právě teď přehlasovávají. Alespoň teď podle toho co si myslí o referendu můžeme soudit na to, co si myslí o nás.